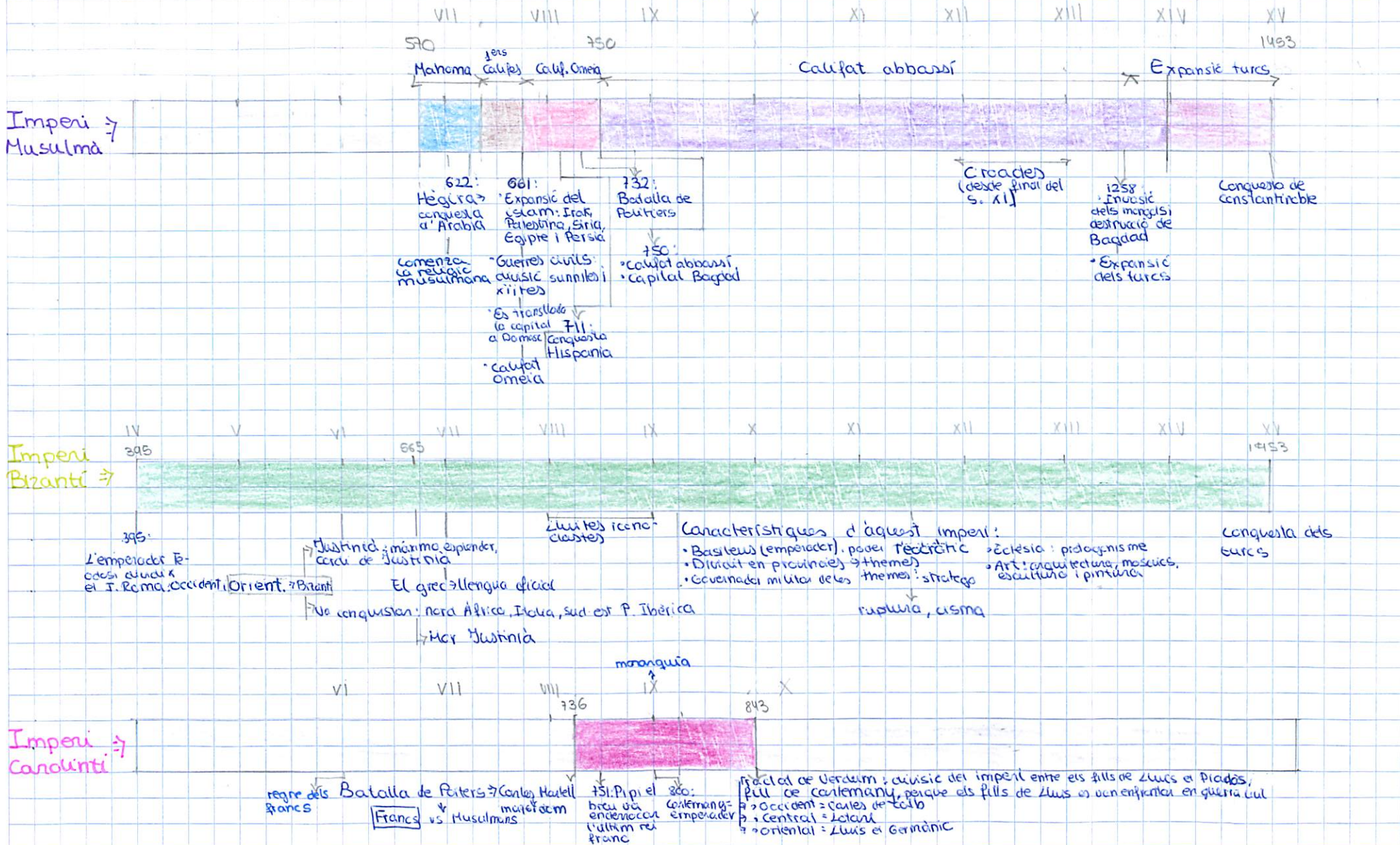
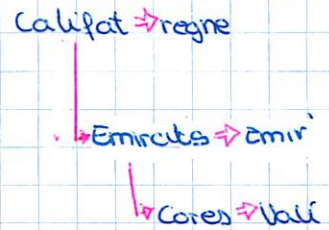

Temà 1: Els orígens de l'Edat mitjana

ESQUEMA

IMPERI CAROLINGI → ARBRE GENALOGIC

◦ Carles Martell → primer major dom amb poder polític

Pipí el Breu

Carles Carlemany (emperador any 800)

Carles el Calb
(occidental)

Lotari
(central)

Lluís el germànic
(oriental, actual Alemanya)

Tractat de Verdun

Les invasions bàrbares

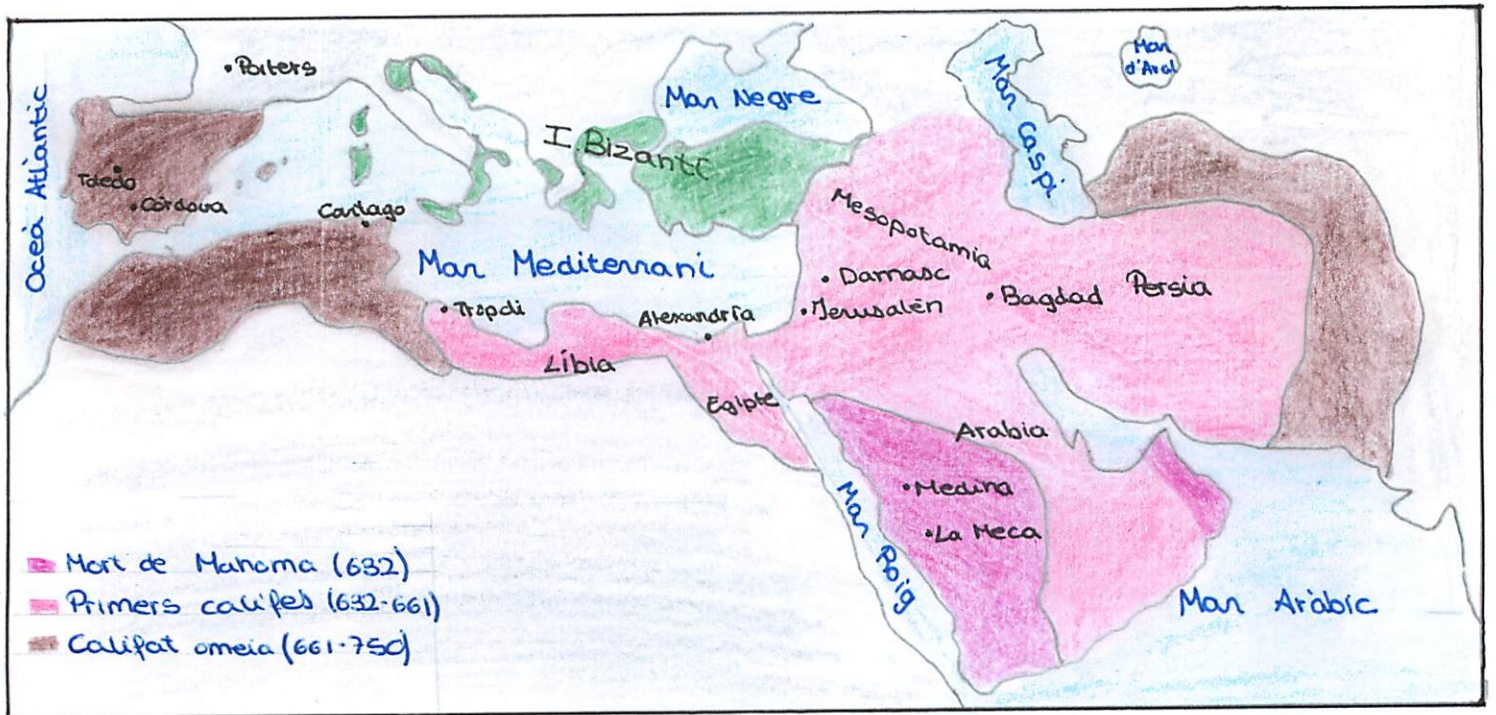

L'Imperi Carolíngi

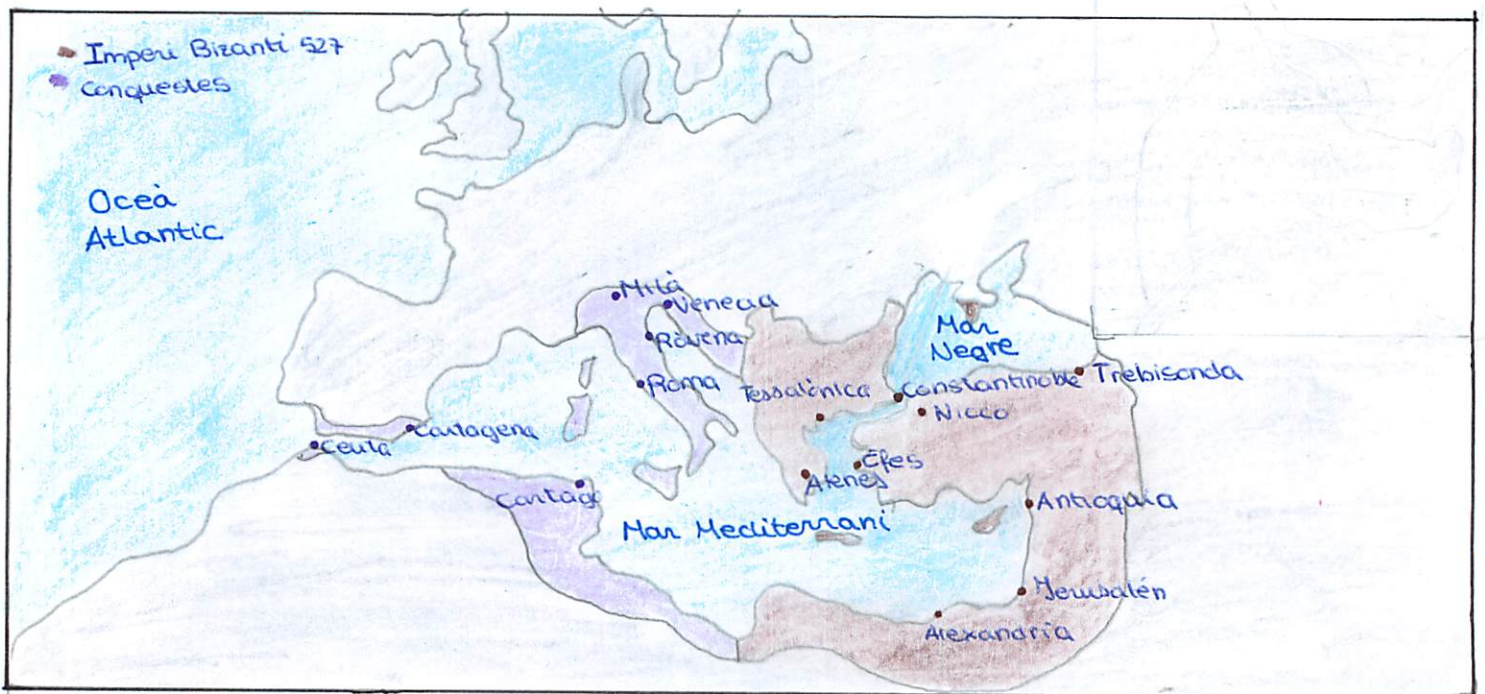
La divisió de l'I. Carolíngi

L'expansió de l'islam

L'Imperi Bizanti

Tema 1

Els orígens de l'Edat Mitjana

1. La fi de l'antiguitat

1.1. La fragmentació política d'Europa

476 → Fragmentació del món romà

- Mediterrani occidental: els pobles germànics van formar regnes independents
- Mediterrani oriental: hi va continuar existint l'imperi romà d'Orient, I. Bizanci.

1.2. Els regnes germànics

- Gal·lia: francs, visigots i burgundis
- Itàlia: ostrogots i llombards
- Britània: angles i saxons
- Hispània: els sueus, posteriorment els visigots (expulsats de la Gal·lia pels francs)

⇒ Van organitzar monarquies, poc a poc una elit nobiliària que va rebre terres i honors.

1.3. La decadència de la vida urbana

Causes:

- Inseguretat
- Retrocés de les activitats artesanals i comercials.
- Pèrdua de població i creixent càrrega d'impostos

1.3. La ruralització d'Europa

La conseqüència de la decadència urbana va ser la progressiva ruralització d'Europa. Causes:

- Els sectors poderosos es van traslladar a les seves viles rurals.
- Els grups menys afavorits van passar a ser colons o serfs
- Davant de la decadència, les grans propietats es van anar fent autosuficients

2. Bizanci

⇒ L'any 395 l'emperador romà Teodosi va dividir l'imperi romà en dues parts que va lliurar als seus dos fills

- Occidental: Roma com a capital, Honori, va caure al any 476
- Oriental: Constantinoble com a capital, Arcadi, l'imperi d'orient, anomenat Bizantí, va resistir les incursions bàrbares i va mantindre l'herència romana fins a 1458, que va desaparèixer a mans dels turcs

2.1. L'esplendor de Justinia

- Va aspirar a restaurar la unitat imperial, va estar prop d'aconseguir-ho
- Justinia (527-565)
- L'imperi bizantí es va convertir en l'estat principal del Mediterrani
- Justinia va recopilar les lleis romanes: Codi de Justinia

2.2. Organització política

- El poder suprem ⇒ l'emperador, basileus
- El poder del emperador era teocràtic, control polític i religiós amb el suport de l'exèrcit, funcionaris i diplomàtics
- L'imperi: dividit en províncies, themes, cadascuna amb un estratègo (governador militar)
- L'Església protagonisme, vinculada amb la política i societat
- Segles VIII i IX ⇒ (lites iconoclastes) (prohibir el culte a les imatges religioses)

2.2. L'Església bizantina

- Dirigida pel patriarca
- No admittia la superioritat del papa
- Les diferències entre les dues esglésies van creixen
- 1054 → Cisma o ruptura d'Orient
- Desde d'aleshores l'Església bizantina anomenada ortodoxa
- Coincideix en la majoria de les creences amb la catòlica, alguns aspectes discrepen.
- Diferent calendari
- Els sacerdots, papes, es podien casar
- El contacte amb els pobles eslaus va provocar l'expansió del cristianisme ortodox a terres de les actuals Rússia i Ucraïna
- Per a poder traduir la Bíblia a l'eslau, els monjos Ciril i Metodi van inventar l'alfabet ciríl·lic, encara hui s'usa en llengües com el rus o búlgar

2.3. La cultura i l'art bizantins

- Gran brillantor
- Barreja d'elements romans, grecs i orientals
- Desde el segle VII, la influència grega va anar desplaçant a la romana, el grec es va convertir en la llengua oficial
- Aportacions bizantines: recopilacions d'obres científiques greges, pervivència de la cultura clàssica i la difusió d'aquesta entre els eslaus mitjançant l'alfabet ciríl·lic i el còdex de Justinian.
- Art: síntesi entre l'occidental i l'oriental
- Arquitectura: construccions, sistema de cúpules i arcs, Santo Sàfia de Constantinoble i les esglésies de San Vitale i Sant' Apollinare Nuovo a Ravenna
- Murs adornats amb mosaics
- Escultura i Pintura: escenes religioses, espiritualitat i regidesa

3. L'islam. Orígens i doctrina

L'islam és una religió monoteïsta, sorgida durant el segle III

3.1. L'Àrabia preislàmica

- La Meca: centre religiós
- Al santuari de la Ka'ba, es venerava l'anomenada "Pedra Negra"

3.2. Mahoma, el creador del islam

- El creador de la nova religió va ser Mahoma (570)
- Va treballar en les caravanes comercials
- Va tenir contacte amb el judaisme i el cristianisme
- Se li va aparèixer l'arcàngel Gabriel que havia sigut triat com a profeta d'una nova religió basat en la submissió a AL·LÀ (Déu en àrab)
- La nova fe es va anomenar islam (resignació a la voluntat divina)
- Mahoma va predicar la nova doctrina a la Meca, però a l'any 622 va haver de fugir a Medina, Hègira → l'inici de l'era musulmana
- Va aconseguir convertir els habitants de Medina i va conquerir la Meca
- Quasi tota Àrabia havia sigut dominada i la majoria dels habitants s'havien convertit a l'islam, el que va significar la unificació de les tribus àrabs

És el mateix àrab que musulmà?

- Musulmà: es un concepte religiós
- Àrab: es relaciona amb la cultura i la llengua

3.3. La doctrina islàmica

- Senzilla
- Monoteïsm: es barregen aspectes preislàmics amb trets del judaisme i del cristianisme
- Preceptes principals:
 - Professió de la fe: el musulmà no hi ha més déu que AL·LÀ i Mahoma es el seu profeta
 - Oració: 5 vegades, cap a la Meca
 - De jumi: desde el alba fins al vespre durant el mes de Ramadà
 - Peregrinació: una vegada en la vida ha de peregrinar a la Meca
 - Almonia: han d'ajudar als necessitats
- L'islam es també un conjunt de normes socials

El's textos Islàmics

- Llibre sagrat: L'Alcorà : sures o capítols
- Sunna o tradició
- L'Alcorà i la sunna formen la xar'ia o llei sagrada, que estableix les normes que manquen la vida del musulmà

4.2. L'islam. Evolució històrica

4.1. El califat ortodox

- Després de la mort de Mahoma, els seus successors van adoptar el títol de califes
- Es caracteritza per l'expansió ràpida de l'imperi islàmic

4.2. El califat omeia

- Un conflicte successori entre partidaris del gendre del profeta, Ali, i els defensors de la família omeia
- La victòria de omeia, que va trasladar la capital del califat a Damasc.
- Expectacular expansió territorial
 - Nord: van arribar territoris al imperi bizantí
 - Est: Persia i Afganistan, van aconseguir el Turquestan i el riu Indus
 - Oest: nord d'Àfrica i península ibèrica
- Expansió territorial màxima, ja que es va aconseguir estendre desde la P. Ibèrica fins als confins de l'Índia

4.3. L'organització política del califat

- Monarquia absoluta i teocràtica
- El califa era la màxima autoritat política, militar i religiosa, assistit per visirs (ministres)
- Dividir en províncies o emirats dirigit per un emir

4.4. L'evolució del califat

- Els Omeyya van ser enderrocats per la família dels Abbàsides, capital Bagdad.
- Les conquestes militars es van detenir
- La religió islàmica va prosseguir l'expansió
- La unitat del califat va ser impossible de mantenir
- Algunes províncies es van independitzar, com va passar a la P. Ibèrica (Al-Àndalus)
- A mitjans del segle XIII, els mongols, van conquerir Bagdad i derrocar al califat abbàsida
- Els turcs otomans, van dominar part del territori islamitzat i van conquerir l'Imperi Bizantí

Sunnites i Xites

- Sunnites: grup majoritari, partidaris del govern sense parentiu amb Mahoma
- Xites: govern del islam que correspon als successors de Mahoma (Ali), minoria

5. Economia i societat en l'islam

5.1. L'economia musulmana

- Agricultura: cultius nous (canya de sucre, l'india - l'amor, d'Orient - ceba, taronja, fruites i verdures), també aprofitament d'aigua amb pous, afluents, sèquies i sèries.
- Artesania: textil (cuirs, lino, tapissos i sedes), vidre del paper i de la fusta. La fabricació es feia en tallers d'artesans → gremis o associacions.
- Comerç: gran desenvolupament, regles comercials Orient i Occident com la ruta de les espècies. Unitat monetària: dina d'or i dirham de plata.

5.2. Un món urbà

- La majoria de la població vivia al camp.
- Però la civilització islàmica va ser capaç de donar una notable importància a les ciutats.
- La part central i medina: on es situaven els principals edificis, destaca la mesquita aljama.
- L'alcàsser: on es residien les autoritats.
- L'alcassaba: espai enmurallat.
- Soc o mercat.
- Al voltant rawals: barris populars.
- Almodins: zones d'emmagatzematge.

5.3. La societat musulmana

- Els musulmans es dividien en àrabs i muladíes.
 - Àrabs: grup privilegiat, carers principals, riqueses.
 - Muladíes: els habitants convertits.
- No musulmans: eren els dhimmies o "protegits", els cristians i jueus. Pagaven uns impostos.

5.4. La vida quotidiana

- L'habitatge: L'austreritat
- Família: sota l'autoritat de l'home
- Dona: sotmesa a l'autoritat del home
- Les dones vivien en una part especial de la casa, l'harem
- L'higiene fonamental per les obligacions ritualitzades.
- Banyes públiques

7. L'imperi carolíngi

- Desde el segle VIII l'estat principal d'Europa occidental va ser la monarquia carolíngia, herència de l'antic Imperi romà

7.1. La formació de l'Imperi carolíngi

- En el segle VII, en l'actual França el regne dels francs, havien expulsat als visigots.
- La debilitat dels reis va permetre una influència dels alts funcionaris, majordoms.
- Carles Martell → important gracies a la victòria sobre els musulmans en la batalla de
- Pipí el breu va enderrocar l'últim rei franc en l'any 751
- Carlemany, que va conquerir un territori que va anar desde el riu Ebre fins a Alemanya.
- En l'any 800, Carlemany va ser coronat emperador a Roma pel papa, successor dels antics emperadors romans

7.2. L'organització política

- El poder residia en l'emperador
- Des de la ciutat d'Aquisgrà exercia el comandament de l'exercit, el poder civil, i la capacitat per a dictar decrets o capitulars
- El territori imperial va ser dividit en comtats, governats per comtes
- Per a controlar el comtes, l'emperador enviava periòdicament uns inspectors, missi dominici (enviats del senyor)
- Les províncies frontereres, constituïen les marques, dirigides per un marquès.

7.9. La dissolució de l'imperi carolingi

- Fill de carlemany: Lluís el Piadós
- Els fills de Lluís es van enfrontar en una guerra civil
- Tractat de Verdun, divisió del imperi :
 - occidental → Carles el calb
 - central → Lotari
 - oriental → Lluís el Germànic